

Miklós Guzner, Born 120 Years Ago: Commemorating a Versatile Career – A literature review

Dudás Mária Henrietta, Székely Melinda, Kerekes-Máthé Bernadette,
Tüzes László, Dudás Csaba, Mártha Krisztina

George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Science, and Technology of Târgu Mureș, Târgu Mureș

Abstract • In 2025, two significant anniversaries are being commemorated: the 80th anniversary of the founding of the Hungarian-language State University of Cluj—predecessor of the George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Science and Technology of Târgu Mureș—and the 120th anniversary of the birth of Dr. Miklós Guzner, a distinguished dentist and university professor. Despite his notable contributions, Guzner's career has yet to be thoroughly documented. This study aims to present the available information on his life and professional work, while also analyzing previously overlooked data. To achieve this, the authors conducted an extensive, unrestricted systematic literature search using the Arcanum and Hungaricana databases. The search targeted publications—primarily contemporary press articles—that mention Miklós Guzner by name. A total of 140 potentially relevant sources were identified, of which 108 met the inclusion criteria. Drawing on these findings, the study traces Guzner's early life and professional development in Cluj, characterized by active engagement in scientific, professional, and civic life. The article further provides a detailed examination of his academic career in Târgu Mureș, highlighting its significance within the broader context of institutional history.

Keywords • Miklós Guzner, systematic literature review

DOI: 10.2478/orvtudert-2024-0003

Bulletin of Medical Sciences 2024, 97(1): 22–42

Introduction

In 2025, the academic community of Târgu Mureș marks a double anniversary: the 80th anniversary of the founding of the State University with Hungarian Language of Instruction in Cluj/Kolozsvár (Bolyai University, established in October 1945), regarded as its legal predecessor, and the 120th anniversary of the birth of Miklós Guzner. The aim of this article is to shed light on lesser-known, scarcely explored aspects of Guzner's life, with a particular focus on details preserved in contemporary press materials, thereby paying tribute to his outstanding medical and academic career.

Miklós Guzner's career has been documented in print to varying extents. Among the available sources is the *Romanian Hungarian Literary Lexicon*, edited by Edgár Balogh, rector of Bolyai University from 1948 to 1950 [1]. The most comprehensive account is the monograph *From the History of Dentistry in Transylvania*, published in 2006, based on the extensive research of Mihály Péter, a physician and professor of microbiology from Târgu Mureș [2].

According to known records, Miklós Guzner was born on 9 July 1905 in Cluj, where he began his secondary education at the Roman Catholic Gymnasium [1], later graduating from the Unitarian College in either 1922 or 1923 [1, 2]—the two aforementioned sources citing different years. Between 1923 and 1926, he studied at the Faculty of Medicine of the Royal Hungarian Pázmány Péter University in Budapest [2], continuing and completing his studies at King Ferdinand I University in Cluj between 1926 and 1930 [1, 2]. Following graduation, he

Corresponding author

Dudás Csaba

George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy,
Science, and Technology of Târgu Mureș
Gheorghe Marinescu street 38, Târgu Mureș, Romania
csaba.dudas@umfst.ro

served for one year as an intern at the Obstetrics and Gynecology Clinic in Cluj, and in 1931 enrolled in the dental specialization programme at the Dental Clinic in Cluj. He obtained his specialist medical qualification in 1932 [1, 2]. Subsequently, he undertook a six-month placement at the Stomatological Clinic in Budapest before opening a private practice in Cluj in 1933, which he maintained until 1944. This activity was interrupted in 1939 by compulsory military service in Romania, after which he resumed his practice [1–3].

In 1940, he married Marjorie Mackney. Between 1941 and 1942, he worked as a civilian employee at the military hospital in Cluj, and in 1944 he was drafted and served as a military doctor on the Polish front [1, 2]. That same year, on 15 December 1944, he was appointed Chief Physician of the healthcare department in Cluj [1–3].

From 1945 to 1946, Guzner worked as a physician for the Chamber of Social Insurance, and between 1947 and 1949 as a factory doctor for the Herbák János Shoe Factory—later Clujana [1, 2]. The *Romanian Hungarian Literary Lexicon* highlights the breadth of his public activities in Cluj during the interwar years, which included assisting the journal *Korunk*, edited by Gábor Gaál, with translations into English, as well as active participation in the initiatives of the Târgu Mureş Meeting and the Peace Party [1, 4].

In its proposal dated 24 August 1945, the interim leadership of the State University with Hungarian Language of Instruction in Cluj listed Miklós Guzner as an assistant professor in the future staff of the Dental Clinic, alongside Professor Lajos Csögör and Assistant Professor József Benedek [2]. He began his university career in 1949 at the Târgu Mureş Institute of Medicine and Pharmacy (MOGYI) [1, 2], heading the Departments of Dental Propaedeutics, Prosthodontics [2], and, according to some sources, Paediatric Dentistry [1]. Other sources indicate that, while not formally head of the latter, he lectured on paediatric dentistry and orthodontics to three cohorts between 1960 and 1963 [2]. His appointment as a “docent” (*associate professor*) on 10 April 1949 was a notable advancement, particularly as only months later, on 3 November 1949, the Rector, Lajos Csögör was arrested on political charges [2]. Departmental meeting minutes from 18 January 1951 record that Guzner lectured on prosthodontics for both the Paediatric and General Medicine Faculties [2].

From the 1951/1952 academic year, the Faculties of Dentistry and Public Health were dissolved, although

dentistry was re-established in 1960. During this interim period, the Dental Clinic (FKL) continued to operate, with Associate Professor Guzner, Assistant Professor Sándor Csiszár, and Assistant Lecturers Géza Mészáros and István Réder providing dental education to students from the General Medicine and Paediatric Faculties. During this time, postgraduate dental specialization courses for medical doctors were also initiated at the clinic, with varying frequency and duration [2]. From 1960 until his retirement, Guzner delivered Hungarian-language lectures on prosthodontics to dental students [2]. Together with István Réder, he introduced the first orthodontic appliances in Târgu Mureş [2].

According to the literature, his position was confirmed in 1958 [2], and in 1968 he was appointed full professor [1, 2]. One of his published portraits (**Figure 1**) dates from this period [5]. In 1965, under his leadership, the Department of Prosthodontics relocated from the Dental Clinic on Dózsa György Street to the MOGYI campus. A dedicated prosthodontics clinic was established in a for-

Figure 1. Miklós Guzner, professor of prosthodontics [5]

mer staff residential building, comprising a dental technical laboratory, treatment room, waiting room, administrative offices, and auxiliary facilities [2]. Colleagues recalled that morning case presentations and professional discussions were a daily routine during his tenure [2].

In 1970, Guzner obtained the right to supervise doctoral candidates. Of his doctoral students, only Lucian Jeremia defended his thesis under his direct supervision; Zoltán Cseh (1974), Ileana Bozac (1976), and Sarolta Toszó (1979) completed their doctorates under the supervision of Lajos Csőgör [2].

Guzner retired in 1971 and passed away the following year at the age of 67 [1, 2]. His enduring professional and scientific commitment is reflected in his numerous publications and later-issued lecture notes [6–8]. He regularly contributed to the *Medical Bulletin* of the Medical Section of the Transylvanian Museum Association (EME) [1]. Chief Physician Antal Pongrácz described him as follows: “*The professor’s balanced personality, humanist nature, and broad education contributed to the development of a friendly atmosphere within the clinic*” [1]. After his death, Assistant Lecturer Egon Jára assumed responsibility for teaching partial and complete removable prostheses, while Assistant Lecturer Pál

Dragomán took over lectures on fixed prosthodontics [2].

Material and Methods

A comprehensive, systematic literature search was conducted in the Arcanum and Hungaricana databases using the keyword “Guzner Miklós.” The search was carried out on 8 March 2025, without restrictions on language, year of publication, or geographical location. Priority was given to identifying articles published in contemporary press outlets in which Miklós Guzner’s name appeared. In addition to these search results, two books and an *in memoriam* article published in *Orvosi Szemle* were also consulted.

Results

The search in the Arcanum and Hungaricana databases returned 360 records. Six additional publications from other sources were also identified. After removing duplicates, 339 articles remained for screening. Of these, 199 were excluded, and the full text of the remaining 140 articles was reviewed. Ultimately, 108 articles were selected for inclusion in the present study. The selection process is summarised in the PRISMA flow diagram (Figure 2).

Discussion

Extensive documentation exists concerning Miklós Guzner’s school years. According to historical records, in 1914, while a pupil at the Evangelical People’s School in Cluj, he attended the “third and fourth mixed class” [9]. He began his secondary education at the Catholic Main Gymnasium in Cluj. Our research revealed that, like many Transylvanian students, he fled to Makó in 1916 to escape the Romanian invasion. His name appears on the roll of Class II.A at the State Main Gymnasium there. However, he soon left the institution

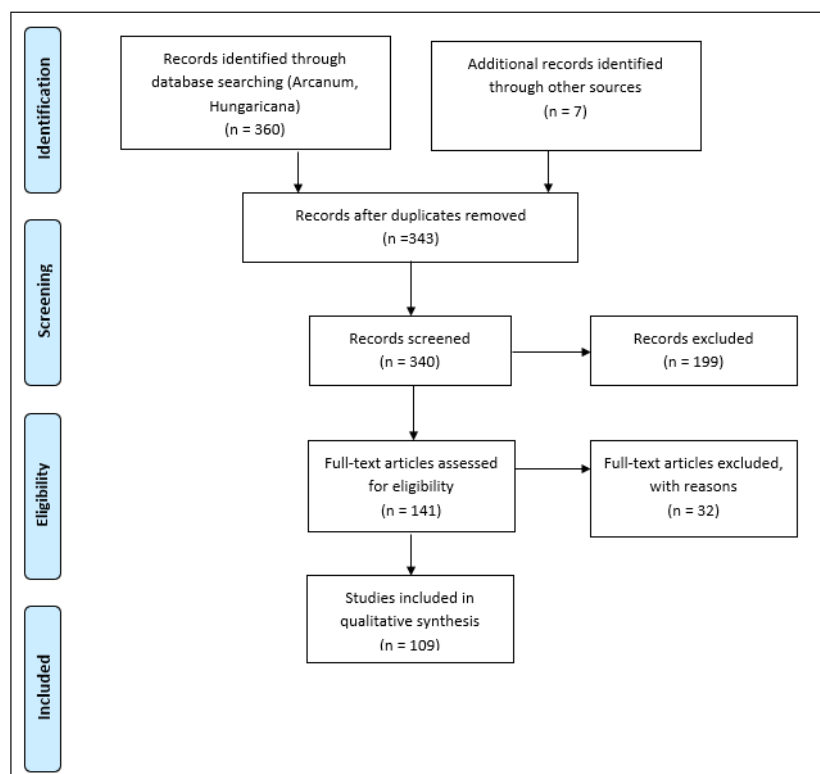

Figure 2. PRISMA flowchart

and returned to Cluj. From 1917 onwards, he attended the Unitarian College, where he later successfully graduated [10–13].

In 1930, he earned his diploma from the Faculty of Medicine and Pharmacy of the University of Cluj. In line with the academic practice of the time, he defended his diploma thesis—referred to as a doctoral thesis (*teză pentru doctorat în medicină și chirurgie*)—on 30 January 1930. The work was entitled *Paraphrenia from a Psychoanalytic Point of View* (*Parafrenia din punct de vedere psihianalitic*) [14].

Throughout his career, Guzner undertook several study trips abroad, the completion of which was often reported in the Cluj press. For instance, on 11 December 1932, upon returning from a professional placement, he resumed his dental and oral surgery practice at his clinic at 25 Mareschal Foch Avenue (Kossuth Lajos Street) [15, 16]. In February 1935, he embarked on another study trip, returning on 17 February to continue his work at the same address [17]. In July 1936, after returning from a study visit to London, he again resumed his practice there [18].

Contemporary newspapers also documented his philanthropic engagements. In April 1933, he contributed 100 lei to support the organisation of the Cluj student ball [19, 20], and in 1939, he donated 50 lei to the Hungarian student ball in Bucharest [21]. Guzner was also actively involved in the Medical Section of the Transylvanian Museum Association (EME) during the interwar period [22], frequently organising public professional lectures in Cluj that were covered in detail by the local press.

On 23 November 1931, he presented a case of *Lymphogranuloma venereum* (Nicolas–Favre disease), a rare condition little known at the time whose causative agent had not yet been identified. Nowadays, this sexually transmitted infection is recognised as being caused by *Chlamydia trachomatis* bacterium [23]. On 15 December that year, he also delivered a lecture entitled *Physical and Spiritual Life Based on Physical Constitution* [24–26], which he later presented in an expanded form as *The Physical and Mental Life on a Morphological Basis* on 5 April 1932 to a broader audience [27].

On 29 March 1933, at an EME scientific session, he presented a case of *sarcomatous epulis* [28, 29]. On 26 August 1934, together with Dr László Koleszár, he presented a case of operated tongue carcinoma at the EME's travelling meeting in Braşov [30–32]. In 1935, he gave several lectures, including *On Dental Disease as a Life-*

Threatening Illness, and reported a case of operated and healed *large mandibular cyst* [33].

Beyond his medical work, Guzner was involved in local civic and professional associations. On 26 April 1933, he was elected to the officer corps of the Sports Association of Economic Employees of Cluj (KKASE) and was re-elected in 1934 [34–37]. On 24 May 1937, he was elected as a medical member of the Cluj branch of the Romanian Minority Newspaper Organisation [38–40].

Local press sources from 1935 also record a personal loss: following a short illness, Mrs Gyula Guzner—described as “the wife of the widely known dentist and dental technician, and the mother of the known dentist”—passed away at the age of 52 [41, 42].

No account of Guzner's life in Cluj would be complete without mentioning the “Dumaposta,” an intellectual circle centred around Gábor Gaál, which had its regular table at the New York Café, by the window overlooking University Street. The café also hosted other distinct groups: university professors meeting over afternoon coffee, businessmen and gamblers frequenting the upstairs casino, and actors, artists, and “Helikonists” gathering at their own tables [43]. The name “Dumaposta” was modelled after the contemporary Dunaposta press agency. This eclectic literary–cultural forum (Figure 3) embraced a wide range of ideological and philosophical perspectives, making it a dynamic arena for intellectual exchange [44].

Miklós Csapódy, in his study, estimated that 78 regular and occasional members of Dumaposta could be identified [43]. The friendship between Guzner and Gaál is illustrated by Imre Mikó's recollection that they met daily at the *Korunk* editorial office before walking together to the New York Café [45]. Gaál often spent his evenings with the *Korunk* editorial staff at József Sütő Nagy's former restaurant on Kossuth Lajos Street, known as “Nagyjóska” [46, 47]. Ilona Jagamas, librarian at the Cluj Hungarian Theatre during 1950–1951, later recalled in the cultural magazine *A Hét* that, between the two world wars, actors, writers, journalists, and visual artists were regular guests of Guzner at the Nagy Jóska restaurant [48].

In 1937, then 32-year-old Miklós Guzner took part in the Târgu Mureş Meeting—a gathering of young Hungarian intellectuals from Transylvania—held from October 2 to 4, with Áron Tamási as a central figure [49]. The event brought together 187 participants representing various currents within the Romanian Hungarian youth.

Figure 3. The photograph appeared in *Korunk* with the following caption: “At the mirrored corner table of the Cluj Journalists’ Club in the 1930s (from left to right): Péter Ruffy, Dr. Jenő Neumann, Gábor Gaál, Dr. Miklós Guzner, Endre Szász, Viktor Rössler-Bocskói, Béla Szász, József Köves” [44]

Despite sharp debates during the presentations, it quickly became evident that the attendees were united by a shared goal: the imperative to transform Hungarian culture. They collectively declared that “there is also a common, unbreakable and purposeful endeavour to hasten the salvation of the Transylvanian Hungarian people, and to make this mass the axis of our economic and spiritual life as soon as possible” [50].

The establishment of the Romanian Hungarian People’s Community in 1939 was a conciliatory effort to mitigate the effects of the royal dictatorship through compromise. Following the dissolution of political parties, the former National Hungarian Party ceased to exist, replaced by a system of corporate representation. National political activity could only continue within the sole political party—the Front of National Rebirth—at a sub-departmental level. As a concession, the Romanian government approved the formation of an independent cultural organization, the Hungarian People’s Community, created with the collaboration of intellectuals organized around Miklós Bánffy and church dignitaries. Several intellectuals from Cluj—including Miklós Guzner, Edgár Balogh, and Lajos Jordáky—protested the founding method in a memorandum. They argued that a significant portion of the Romanian Hungarian society was unrepresented and

called for the inclusion of farmers and workers in the People’s Community [51].

In 1939, the daily newspaper *Ellenzék* reported that Miklós Guzner had returned from military service and resumed his practice at its previous location [52]. In September 1940, he relocated his clinic to 19 Kossuth Lajos Street in Cluj [53, 54], and in 1945 moved it again to 17 Majális Street [55].

In 1940, Guzner married Marjorie Mackney, a young woman of London origin who was well known in Cluj’s social circles. To celebrate their marriage, the city’s English consul hosted a cocktail party at the Automobile Club, attended by many of Mackney’s friends in an intimate atmosphere [56]. Born in 1913 in Kingston-on-Thames, England, to a family of cloth merchants, Marjorie Mackney completed her education at a French-language girls’ institute in Brussels. During a youthful European trip, she first visited Cluj, where she met her future husband. Between 1937 and 1938, she returned to Transylvania to teach English to the children of a local family. The couple had two children: Bridget and Miklós.

In 1940, the Health Section of the Hungarian People’s Community launched free medical care and consultation services. Miklós Guzner actively contributed to this initiative, playing a key role in its practical implementation [57, 58]. On June 17, 1941, he was elected as a member

of the Cluj District Medical Chamber, alongside 84 other physicians [59, 60].

Many of Gábor Gaál's friends, including Miklós Guzner, assisted in disseminating news about him. In the summer of 1938, Guzner and László Sándor traveled from Kassa railway station to the Tatras primarily to exchange information about Gábor Gaál and the *Korunk* journal that could not be included in their correspondence due to space or content restrictions [61]. In a letter dated February 21, 1941, László Sándor expressed regret to Gábor Gaál over the forced cessation and banning of *Korunk* after 15 years of publication. The letter also revealed that hundreds of letters had been destroyed during the war. László Sándor warmly greeted mutual friends, including Miklós Guzner and other members of the *Korunk* editorial staff [62].

In 1942, Edgár Balogh, Miklós Guzner, and their fellows attempted to secure Gábor Gaál's demobilisation; however, their efforts proved unsuccessful. Gábor Gaál was finally able to return home at the end of 1945 from the American army's prisoner-of-war camp in Pocking, Austria. During his absence, his friends played a significant role in relaying information and maintaining contact [63].

In May 1945, Guzner, serving as secretary of the Medical Chamber, proposed establishing a trade union sub-section. However, due to insufficient attendance, the meeting was inquorate and no decision was reached [64]. The following month, he participated as a forensic expert in a court hearing evaluating whether certain press activities constituted war crimes. The hearing was held in the great hall of the King Matthias Student House [65]. On June 26, a decision was made to cease the operation of the far-right press, which was deemed to have misled public opinion. In his expert opinion, Guzner highlighted "the defendant's spinelessness, childish irresponsibility, and superficial standards" [66].

On July 10, 1945, Miklós Guzner was invited to join the leadership of the newly formed medical sub-section of the Health Trade Union. Supported by the government, the union aimed to improve the population's health status [67]. Despite the challenges of reorganization, membership grew to nearly a thousand during the first half of the year. At the annual general assembly in October, Miklós Guzner, Ferenc Köppich, and Mrs. Gáspár were elected vice-presidents [68].

On November 4, 1945, a general assembly took place in Cluj in the small hall of the county hall, focusing on

restructuring the medical body. As a member of the organizing committee and secretary of the Medical Chamber, Guzner played an active role [69]. On March 5, 1946, he was elected to the executive committee of the Health Trade Union's medical sub-section [70], and he retained this position after re-election in 1947 [71].

In December 1946, at a meeting of the Hungarian People's Union in Cluj, it was emphasized that doctors should not discriminate against patients based on residence, nationality, or religion—treatment must be equal for all. Following this, the National Hungarian Social Committee and the Central Hungarian Health Council were established, with Guzner among their members. These organizations cooperated closely from the outset [72, 73].

In the October 16, 1948, issue of *Utunk*, a literary and art weekly edited by Gábor Gaál in Cluj, Miklós Guzner published a detailed article titled "*Turning Point in Our Medical Education*." He outlined in detail the social embeddedness and development of the medical profession over the centuries. In his lecture, in addition to scientific discoveries and seemingly unstoppable medical specializations, he highlighted and considered equally important the "change in medical thinking" that occurred in the last century: from focusing on the individual to addressing the masses, from individual disease interpretation to a social understanding of disease. Guzner praised the fact that public health and maternal and infant care were placed at the centre of university curricula. As a result, new undergraduate programs appeared alongside general medical training: public health and paediatrics. The former was met with great anticipation by the profession, which is precisely why he could emphasize in his writing that "The factory physician will be a guiding and supplementary factor in production, just like the engineer. Factory construction, expansion, setting up a new work plan, determining the canteen menu, etc., will not even be conceivable without consulting and following the instructions of the physician." In his article, he briefly mentioned about dental training that "university students receive a completely independent four-year training." At the time, Guzner could not have foreseen that in 1951, public health and dentistry specializations would be discontinued [74].

As the factory doctor at the Herbák János Shoe Factory, Guzner wrote an article in *Utunk* in 1948 titled "*Doctor and Trust*." He described the newly reorganized and expanded factory outpatient clinic and addressed histori-

cal reasons for workers' distrust of doctors. He concluded by expressing his faith in social progress [75]. Over the following years, he became a frequent contributor to *Utunk*, publishing both public affairs [76] and popular science articles [77].

At the start of his academic career in Târgu Mureş in 1949, Guzner published a piece in *Utunk* with revolutionary enthusiasm titled "*The Philanthropy of Cosmopolitans – Up Close*." In it, he critiqued harmful social phenomena while expressing hope that "there are no unknowable things, only those not yet known, but with science and practice, we will discover and learn about these in the future" [78]. In another article, "*Lysenko and His Critics*," he drew attention to what he perceived as unreliable foreign scientists criticizing the Soviet biologist Lysenko, praising instead the "materialist genetics" associated with Lysenko's name [79].

From March 15, 1950, Guzner continued his practice at 16 Kossuth Lajos Street in Târgu Mureş, available daily from 5:30 to 7:00 PM [80].

The new Dental Clinic building on Dózsa György Street was inaugurated on August 20, 1950, in the presence of guests and officials. In his speech, Guzner noted that the number of workplaces had increased from four to twelve and expressed gratitude for the exemplary work of staff and students. The ground floor housed seven treatment chairs for conservative dental care, while the upper floor contained an operating room and wards with 20 beds for specialized oral surgery care [81].

In 1951, as director of the Dental and Oral Surgery Clinic, Guzner related to *Előre* that a revolutionary change had occurred: the polyclinic and hospital blocks had merged, relieving the clinics from outpatient duties. The clinic treated 120–150 outpatients daily, while the 20-bed oral surgery ward provided excellent inpatient care [82].

That same year, *Előre* reported on a meeting reviewing the dental faculty and clinic activities through "Marxist criticism and self-criticism," noting several organizational and methodological shortcomings. These included misallocation of curriculum hours, imbalances between theoretical and practical training, as well as the need to improve student-instructor relations, patient care quality, and institutional management [83].

In 1953, at the initiative of István Réder and Miklós Guzner, an experimental program was launched at the Dental Clinic focusing on tooth replantation, transplantation, and homotransplantation. Contemporary press

reports stated that between 1953 and 1957, 200 homologous teeth were replanted with a 100% success rate. In 1956, the clinic pioneered the use of removable full denture prostheses fixed on subperiosteal implants—an innovation at the national level [84–86].

In 1954, local media highlighted "Valuable Innovations" at the Târgu Mureş Dental Clinic. The article highlighted a special device designed by Miklós Guzner. The essence of the invention was a switch that allowed patients to signal pain during drilling by pressing a button within reach. The aim of the innovation was to prevent reflex movements of the head and hands, which were often dangerous and could cause accidents, and which, "even if they did not ruin the drilling (although this could happen), (...) hindered the progress of the work." The innovations included the introduction of new "connected crowns," which presumably offered new possibilities for the rehabilitation of partially edentulous prosthetic fields. The switch to mechanical water cooling brought significant relief to the clinics, as it freed up valuable assistant labour. According to contemporary reports, previously "an assistant constantly moistened" the polished tooth surface with a water syringe, which could now be done automatically thanks to mechanization [87].

During this period, Guzner actively promoted noteworthy developments at MOGYI, publishing numerous articles in the national daily *Előre* in Bucharest. In 1955, he reported on the launch of the university's bilingual scientific journal *Orvosi Szemle* (Medical Bulletin), praising it as a significant advancement in native-language higher education and expressing optimism for strengthened Romanian-Hungarian scientific collaboration [88]. Guzner was not only an enthusiastic supporter but also a regular contributor to the journal [89, 90].

A year later, he wrote a detailed account of the second meeting of young doctors organized by MOGYI. In it, he candidly shared with readers the experiences and constructive comments regarding education of former graduates [91]. In 1957, during a scientific session of student study circles, he shared reflections on research activities at the institute [92].

Ibolya Varga, head of the healthcare department of the Târgu Mureş People's Council, praised Guzner by name in a 1958 local press article. She commended doctors who voluntarily gave up private practice. He also reported on the introduction of a system of fee-based polyclinics, where "based on officially established fees, everyone will have the opportunity to be examined by the doctor they

trust the most.” However, Miklós Guzner’s name was not among those of the doctors joining this new system [93].

He continued delivering popular science lectures in Târgu Mureş, which were regularly covered by local media. This is how we know that in 1960, he gave a lecture titled “Abnormal Dentition, Orthodontics” at the Béla Bartók Street Health Education House, followed by a film screening [94]. In 1964, alongside university lecturers Gábor Rácz and Emil Truţa, Guzner lectured in Ludaş on the development of medicine and health care [95].

An interview with Lajos Csőgör, published in 1961, offers valuable insight into the state of the dental care system in Târgu Mureş at that time. According to the report, the number of dental specialists had increased to 96, including dental technicians and assistants. A network of dental practices was established, comprising the Dental Clinic, four factory-based clinics, and one polyclinic practice. That same year, paediatric dental care was reorganized and expanded, incorporating the launch of school dental services. Guzner and Csőgör viewed school dental screenings, beginning in first grade, as an essential measure to improve the population’s oral health. The expansion of orthodontic services at the Dental Clinic also supported this objective [96]. In 1961, the journal *Flacăra* published a joint photograph of the two (Figure 4) [97].

Building on the initial results of the newly introduced school dental screenings, Miklós Guzner published an informative article in 1962 in *Vörös Zászló*, titled “Some Practical Advice for Preventing Abnormal Tooth Growth.” In it, he concluded that “approximately every third child experiences minor or major dental anomalies.” He drew readers’ attention to the importance of prevention and shared several principles of functional orthodontics that remain relevant today but were novel at the time. For example, he emphasized the significance of breastfeeding for the development of masticatory organs and recommended restricting artificial feeding to only justified cases. Guzner highlighted the critical transition from a pureed diet to a fibrous, hard diet after the eruption of deciduous molars and addressed necessary interventions in cases of mouth breathing. He also discussed the reduction of the support zone caused by premature loss of deciduous teeth. His assertion that “dental caries in primary teeth should be treated immediately” was notably forward-thinking. He recommended the first consultation with a specialist orthodontist at the onset of the mixed dentition phase, but in the presence of detected anomalies, he advised initiating specialist care during

the primary dentition period. He further emphasised the importance of eliminating harmful habits such as thumb sucking, lip biting, “tongue sucking,” and nail or pencil biting [98].

During this period, orthodontics likely commanded much of Guzner’s focus. In 1964, András Szilágyi, a reporter for *Utunk*, documented a day in the life of the associate professor, providing a detailed account of his work. It was common for patients to travel regularly from distant settlements in the region to receive orthodontic treatment. Responding to the journalist’s question about patient volume, Miklós Guzner stated: “Last year, I treated one hundred and sixty such children. And every year, the number is roughly the same. Over a decade and a half, I have shaped, reformed, and enhanced the faces of several thousand girls and boys” [99].

In a 1967 interview published in the daily newspaper *Vörös Zászló*, Miklós Guzner was asked about current challenges in dentistry. He spoke appreciatively about the positive outcomes of drinking water fluoridation, which had been implemented in Târgu Mureş for six years and was the country’s first experimental program in this field. He also expressed optimism regarding school dental screenings. Concerning partial and complete removable prostheses, he noted that “although we have not yet

Figure 4. Photograph published in *Flacăra* magazine with the following caption: “University professor Lajos Csőgör (left) and associate professor Miklós Guzner from the dental clinic in Târgu Mureş who conducted comprehensive research in the Maros-Hungarian Autonomous Province to establish the relationship between the presence of fluoride and the incidence of tooth decay” [97]

reached world standards domestically, the training of new stomatologists is already conducted at this level.” He evaluated the specialized oral surgery services in Târgu Mureş with similar optimism, stating that they “primarily address the modern surgical correction of lip and palate clefts as part of preventive care.” He added that “the oral surgery department in Târgu Mureş is world-class in this regard” [100].

In 1971, József Spielmann noted in the journal *A Hét* that Romanian medicine had experienced a quarter-century of notable progress, highlighted by an increasing number of new research findings and encouraging results published in the bilingual professional journal *Orvosi Szemle*. He particularly emphasized the preventive efforts led by Professors Lajos Csögör and Miklós Guzner, which achieved significant success in reducing the prevalence of dental caries through the preventive fluoridation of drinking water [101].

The October 20, 1972, issue of *Vörös Zászló* featured an obituary from the MOGYI Council and the Târgu Mureş leadership of the Medical Society, announcing the unexpected passing of Miklós Guzner two days prior. The notice stated, among other details, that “Dr. Miklós Guzner completed his medical studies at the University of Cluj in 1930, specialized in dentistry in Budapest, and enhanced his expertise through various international studies.” It further highlighted that “over the years, he played a pivotal role in both the development of the clinic and the establishment of dental education. Under his leadership, the Department of Prosthodontics commenced operations in 1961 at the newly established Faculty of Stomatology.” On October 21, his coffin was laid in state in the university’s council chamber in the morning, followed by burial in the Roman Catholic cemetery in Târgu Mureş that afternoon [101].

Miklós Guzner’s widow, Marjorie Mackney, relocated to England in 1982, a decade after her husband’s death, to join her children. She passed away in Brighton in 2001, where her family continues to reside [102].

Unable to attend the funeral, Guzner’s close friend Lajos Csögör paid tribute with an *in memoriam* article published in *Orvosi Szemle* [103, 104]. In October 1972, József Spielmann bid farewell with the words: “(...) I find solace in the existence of such pure-hearted, cultured, sincere, and good-humored individual. Yet I must accept reality. I reverberate Kosztolányi’s words: Never again – his pale, enigmatic smile will no longer brighten our days” [105].

Miklós Guzner’s name continued to appear in local press posthumously. In 1974, during an interview on drinking water fluoridation in Târgu Mureş, university lecturer Radu Cristoloveanu praised the project initiated by his predecessors, Lajos Csögör and Miklós Guzner, noting that “(...) the incidence of dental caries decreased by approximately 40–50 percent.” However, he also remarked that the program was discontinued because “the requirements for water fluoridation were not accounted for in the design of the new water facility. Although the raw materials cost almost nothing (...), the logistics of transport and procurement or production of the necessary equipment remain unresolved” [106].

In 1986, in *Új Élet*, dentist and university lecturer Sarolta Toszó candidly described the challenges and setbacks she faced during her doctoral research, while respectfully recalling her former mentor: “Professor Guzner once surprised me with an English-translated bibliography” [107]. Early evidence of Guzner’s English proficiency also appears in the press: he served as a translator during British Labour politician John Mack’s 1946 visit to Cluj [108].

In 1996, Pál Dragomán dedicated his study *Thoughts on Bruxism* to the memory of his former professor with these words: “With undying gratitude, I dedicate my work to the memory of my former teacher and mentor, Professor Dr. Miklós Guzner, one of the founders of Hungarian dental education in Transylvania” [109].

Our university will celebrate its 80th anniversary in 2025, alongside the 65th anniversary of uninterrupted dental education. For historical accuracy, we share recollections from our late professors and lecturers.

Professor Dr. György Puskás wrote in the chapter “*Prelude and Data on the History of the University of Medicine and Pharmacy in Târgu Mureş*,” published for the 50th anniversary: “(...) Thus, our university began at the end of October 1945 with 300 students, initially as a faculty of Bolyai University, and later in 1948 as the Medical and Pharmaceutical Institute with Hungarian-language instruction, offering the following faculties: General Medicine, Paediatrics, Public Health, and Dentistry. The latter temporarily ceased to exist in 1951 but resumed in 1960.” [5].

Professor Dr. István Bocskay recalled: “Under the leadership of the highly experienced Miklós Guzner and Lajos Csögör, who was recently released from prison, the work of the specialized clinics also commenced.” [5].

We conclude this tribute with the words of Dr. Zoltán

Cseh: "The Department of Dental Propaedeutics within the Faculty of Dentistry was established in 1962, aligned with the national introduction of the discipline. Professor Miklós Guzner served as its head while simultaneously leading the Department and Clinic of Prosthodontics." [2].

Acknowledgement

The authors express their gratitude to Miklós Guzner Jr. for his thorough review of the manuscript and his insightful suggestions, which contributed significantly to the quality of this work.

References

- Balogh E. Romániai Magyar Irodalmi Lexikon. Bukarest: Kriterion Könyvkiadó, 1991.
- Péter M. Az erdélyi fogorvoslás történetéből. Marosvásárhely: Mentor Kiadó, 2006.
- Szemlér F. II. Az író emlékei között - Ahol még nincs ott a nép. Népi Egység 1945; 112: 3.
- Kapronczay K. Magyar Orvoséletrajzi Lexikon. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest, 2004; 87.
- Barabás B, Péter M, Péter H. M (szerk.). A marosvásárhelyi magyar nyelvű orvos- és gyógyszerészképzés 50 éve. Adatok, emlékezések. Budapest, 1996; 18.
- Csögör L, Guzner M, Mészáros G. Fogászat. Tankönyvpótló egyetemi jegyzet orvostanhallgatók részére. Jegyzetkiadó, Marosvásárhely, 1958.
- Guzner M. A fogbetegségről, mint az életet veszélyeztető megbetegedésről. Erdélyi Múzeum 1936; 12: 78.
- Guzner M, Mészáros G. Stomatológiai jegyzet 1936; 12: 78.
- Hantos G. A Kolozsvári Ágost. Hitvallású Evangélikus Népiskola. Kolozsvár, 1914; 31.
- Madzsar G. Makói M. Kir. Állami Főgimnázium XXII. értesítője. Makó, 1917; 22.
- Gálfi L. A Kolozsvári Unitárius Kollégium értesítője az 1917-18-as tanévről. Kolozsvár, 1918; 39.
- Rietly K. Az Erdélyi Róm. Kath. Státus kegyesrendiek vezetése alatt álló kolozsvári főgimnáziumának az értesítője. Kolozsvár, 1917; 54.
- Rietly K. Az Erdélyi Róm. Kath. Státus kegyesrendiek vezetése alatt álló kolozsvári főgimnáziumának az értesítője. 1916; 95.
- Guzner N. Parafrenia din punct de vedere psihanalitic. Kolozsvár, 1930 január 30.
- Orvosi hírek. Ellenzék 1932; 16.
- Orvosi hírek. Ellenzék 1932; 5.
- Orvosi hírek. Ellenzék 1935; 16.
- Orvosi hírek. Ellenzék 1936; 160: 8.
- Adományok a kolozsvári diákbálra. Erdélyi Lapok 1933; 9.
- A kolozsvári diákbál folytatódólagos elszámolása. Keleti Újság 1933; 4.
- Adományok a bukaresti magyar diákbálra. Magyar Lapok 1939; 9.
- Walter G. Nagyobb lehetőséget kell biztosítani az erdélyi tudományos munkának. Erdélyi Szemle 1934; 1: 8.
- Az EME orvostudományi szakosztályának ülése. Keleti Újság 1931; 10.
- Az EME Orvostudományi szakosztályának folyó havi előadásai. Ellenzék, 1931: 8.
- Az EME 1931-1932. évi téli népszerűsítő előadásai. Keleti Újság 1931; 10.
- Az EME Orvostudományi szakosztályának folyó havi előadásai. Keleti Újság 1931; 7.
- Az EME Orvostudományi szakosztályának folyó havi előadásai. Ellenzék 1932; 79: 8.
- Orvosi szakülés(EME). Ellenzék 1933; 8.
- EME Orvostudományi Szakosztály előadásai. Keleti Újság 1933; 7.
- Az EME Orvostudományi szakosztályának folyó havi előadásai. Ellenzék 1934; 2.
- Az Erdélyi Múzeum Egyesület brassói vándorgyűlése. Keleti Újság 1934; 2.
- Az Erdélyi Múzeum Egyesület vándorgyűlései és orvosgyűlése. Temesvári Hírlap 1934; 3.
- György L. A múzeum egyesület közlönye. VII. Kolozsvár: Múzeum Egyesület, 1936.
- A KKASE új tisztikara. Ellenzék 1933; 7.
- KKASE tisztújító gyűlése. Ellenzék 1934; 7.
- A KKASE tisztújító közgyűlése. Keleti Újság 1933; 9.
- KKASE közgyűlése. Új Kelet 1933; 4.
- Lezajlott a Romániai Kisebbségi Újságírószervezet kolozsvári közgyűlése. Ellenzék 1937; 3.
- Új tisztikart választott a kisebbségi újságírószervezet kolozsvári csoportja. Keleti Újság 1937; 2.
- A Romániai Népkisebbségi Újságírószervezet cluj-kolozsvári csoportjának tisztújító közgyűlése. Új Kelet 1937; 4.
- Halálozás. Ellenzék 1935; 10.
- Halálozás. Keleti Újság 1935; 2.
- Csapody M. A Dumaposta asztaltársaság. Korunk 2018; 37.
- Molnár Csikós L. Jé, ki hitte volna (kuriózumkvíz). Átalvető 2001; 20.
- Mikó I. Korunk Évkönyv: Gaál Gábor oldalnézetben. Kolozsvár, 1976.
- Bogdán Kálmán. Lexi és a megrögzött alkoholista. Új Magyar Szó 2006; 30.
- Ligeti J. Kortársi jegyzetek Gaál Gáborról. 1971.
- Jagamas I. Legenda nélkül! A Hét 1979; 6.
- A Vásárhelyi Találkozó hivatalos jelentése. Ellenzék 1937; 12.
- Kacsó S. Öntudatos feltámadást! Brassói Lapok 1936; 1.
- Bizottságot küldött a Magyar Népközség előkészítő értekezlete az alapszabályok kidolgozására, Magyarság, 1939-02-15, 5. oldal. Magyarság 1939; 5.
- Orvosi hír. Ellenzék 1939; 269: 3.
- Orvosi hír. Ellenzék 1940; 4.
- Orvosi hír. Keleti Újság 1940; 7.
- Orvosi hír. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 8.
- Érdekli talán. Ellenzék 1940; 14.
- A Népközségi egészségügyi szakosztályának hírei. Keleti Újság 1940; 52: 5.
- A Magyar Népközség egészségügyi szakosztályának szolgálatos orvosai. Ellenzék 1940; 4.
- Kiket vettek fel a kolozsvári kerületi kamarába? Ellenzék 1941; 5.
- Kiket vettek fel a Kolozsvári Kerületi Orvosi Kamarába? Magyar Újság 1941; 137: 2.
- Sándor L. Kapcsolatom Gaál Gáborral. Kortárs Irodalmi és

- Kritikai folyóirat 1964; 1314.
62. Sugar E. Levelek sorsa. A Hét 1973; 12.
 63. Tóth S. Három levél 1944-45-ből. A Hét 1971; 10: 4.
 64. F.M. A szakszervezetbe tömörülés mellett döntött az Orvosi Kamara tagértekezlete. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 5.
 65. A sajtó a vádlottak padlóján. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 6.
 66. A tömegek félrevezetéséért kiírtásra ítélte az irodalmi törvényszék a fasiszta sajtót. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 2.
 67. Megalakult az Egészségügyi Szakszervezet orvosi alosztálya. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 4.
 68. A kolozsmegyei Egészségügyi Szakszervezet hírei. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 5.
 69. A kolozsvári orvosi testület átszervezése. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1945; 190: 3.
 70. Megválasztották az Egészségügyi Szakszervezet orvosi alosztályának vezetését. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1946; 2.
 71. Az Egészségügyi Szakszervezet vezetősége. Erdély Szociáldemokrata Napilap 1947; 3.
 72. Megalakult a magyar Egészségügyi Tanács és az Országos Szociális Bizottság. Szabad Szó 1946; 1.
 73. A Magyar Egészségügyi Tanács a DPB egészségügyi munkatervének a megvalósítását a maga feladatának is tekinti. Világosság 1946; 3.
 74. Guzner M. Fordulat orvosképzésünk terén. Utunk 1948; 12.
 75. Guzner M. Orvos és bizalom. Utunk 1948; 12.
 76. Guzner M. Értelmiségiek a békéért, Guzner Miklós, Utunk 1949; 7: 3.
 77. Guzner M. Kutató, alkotó munkával. Utunk 1956; 2.
 78. Guzner M. A kozmopoliták emberbarátsága - közlel. Utunk 1949; 4.
 79. Guzner M. Liszenko és a kritikusok. Utunk 1949; 14.
 80. Orvosi hír. Népszerűség 1950; 6.
 81. Felavatták a marosvásárhelyi fogászati klinika új épületét. Népszerűség 1950; 196: 3.
 82. Hogyan töltik be a feladatukat a marosvásárhelyi klinikák? Előre 1951; 90: 2.
 83. A fogászati kar munkájának kiértékelése a marosvásárhelyi Orvostudományi és Gyógyszerészeti Felsőoktatási Intézetben. Előre 1951; 2.
 84. Moderne Methoden in der Zahnchirurgie. Neuer Weg 1957; 2.
 85. Metode moderne în chirurgia dentară. Munca 1957; 1.
 86. Noi procedee în stomatologie. Steaua roșie 1957; 1.
 87. Nagy Á, Veress G. Értékes újítások. Vörös Zászló 1954; 78: 3.
 88. Guzner M. Magyar nyelvű orvosi folyóirat jelenik meg Marosvásárhelyen. Előre 1955; 3.
 89. Guzner M. Balogh-Lelkes: A nyelv. Orvosi Szemle 1966; 3.
 90. Guzner M, Mocanu V, Kolozsváry Z, et al. A sztomatológiai ortopédiában használatos forrasztási eljárások metallográfiái értékelése. Guzner M., Mocanu Venera, Kolozsváry Z., Izsák Zsuzsa. Orvosi Szemle 1970; 2.
 91. Guzner M. Fiatal orvosok találkozója a marosvásárhelyi Orvostudományi Intézetben. 1956; 2.
 92. Guzner M. A marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet tudományos munkásságáról. Előre 1957; 2.
 93. Varga I. A betegek védelmében. Vörös Zászló 1958; 4.
 94. Mozi melléklet. Vörös Zászló 1960; 97.
 95. Ünnepeköszöntő rendezvények. Vörös Zászló 1964; 1.
 96. Mi újat hozott 1961 a fogászati ellátásban? Vörös Zászló 1961; 7: 1.
 97. Izsák Ștefan. Caria dentară poate fi evitată. Flacăra 1961; 17.
 98. Néhány gyakorlati tanács a fogak rendellenes növekedésének megelőzésére. Vörös Zászló 1962; 20: 3.
 99. Szilágyi A. Élő arcok szobrása. Utunk 1964; 5: 7.
 100. A modern fogászat kérdései. Vörös Zászló 1967; 48: 3.
 101. Spielmann J. Orvostudományunk a szocializmus szolgálatában. A Hét 1971; 16.
 102. Dudás M H, Dudás C, Mártha K. Guzner Miklós (1905-1972) marosvásárhelyi fogászprofesszor emlékezete. Orv Hetil 2025; 166(27): 1075–1078.
 103. Varga I. Halálozás. Fogorvosi Szemle, 1973; 66: 63.
 104. Csőgör L. Profesorul dr. Guzner Miklós (1905 - 1972) Orvosi Szemle 1972; 4: 489.
 105. Spielmann J. Guzner Miklóstól búcsúzunk. A Hét 1972; 43.
 106. Izsák I. Az ivóvíz fluorizálását nem szabad abbahagyni. Vörös Zászló 1974; 290: 2.
 107. Szépréti L. Házassági évforduló. Új Élet 1986; 14: 10.
 108. A szabadság csak úgy teljes ha a nemzetiségeknek is szabadságuk van. Világosság 1946; 92: 3.
 109. Dragomán P. Gondolatok a bruxizmusról, Vasi Szemle, 1997; 51: 646.

120 éve született Guzner Miklós: Emlékezés egy összetett életpályára –Irodalmi áttekintés

Dudás Mária Henrietta, Székely Melinda, Kerekes-Máthé Bernadette, Tüzes László, Dudás Csaba, Mártha Krisztina

Marosvásárhelyi George Emil Palade Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány- és Technológiai Egyetem, Marosvásárhely

Összefoglaló • Kettős évfordulót ünnepelünk 2025-ben: egyrészt 80 éve alapították a „George Emil Palade” Marosvásárhelyi Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány és Technológiai Egyetem jogelődjét, a kolozsvári Magyar Tannyelvű Állami Tudományegyetemet, illetve a Bolyai Tudományegyetemet, másrészt 120 éve született Guzner Miklós, fogorvos, egyetemi professzor. Guzner életpályáját eddig még nem dolgozták fel teljeskörűen. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a róla fellelhető információkat, valamint feldolgozza az eddig feltáratlan adatokat. Ennek érdekében a szerzők részletes, korlátozások nélküli szisztematikus irodalomkeresést végeztek az Arcanum és Hungaricana adatbázisokban. Főleg olyan korabeli sajtótermékekben megjelent cikkeket kerestek, amelyekben Guzner Miklós neve szerepel. A keresés során 140 potenciálisan releváns közleményt azonosítottak, amelyek közül 108 felelt meg a beválogatási kritériumoknak. Ezek alapján a tanulmány bemutatja Guzner Miklós korai, kolozsvári életútját, amelyet egy sokrétű szakmai, tudományos és közéleti nyitottság jellemez. A dolgozat részletesen tárgyalja marosvásárhelyi egyetemi karrierjét is, kitérve annak egyetemtörténeti vonatkozásaira.

Kulcsszavak • Guzner Miklós, szisztematikus irodalomelemzés

DOI: 10.2478/orvtudert-2024-0003

Orvostudományi Értesítő 2024, 97(1): 22–42

Bevezetés

A marosvásárhelyi egyetemi közösség 2025-ben kettős évfordulót ünnepel. Egyfelől a kolozsvári, jogelődként tisztelt Magyar Tannyelvű Állami Tudományegyetem (Bolyai Tudományegyetem 1945 októberétől) alapításának 80. évfordulója, másfelől pedig Guzner Miklós születésének 120. évfordulója áll előttünk. Cikkünk célja, hogy Guzner Miklós életútjának kevésbé ismert, eddig alig feldolgozott aspektusait bemutassa, különös tekintettel a korszak sajtótermékeiben fellelhető részletekre, tisztelve ezzel egy kivételes orvosi és oktatói pálya előtt.

Guzner Miklós pályafutását, különböző terjedelemben, már feldolgozták nyomtatásban. Ezen források közé sorolható Balogh Edgár, a Bolyai Tudományegyetem 1948-1950 közötti rektora, által főszerkesztett *Romániai magyar irodalmi lexikon* [1]. A legrészletesebb forrásnak Péter Mihály, marosvásárhelyi orvos és mikrobiológus professzor terebélyes kutatói munkájának nyomán 2006-

ban megjelent *Az erdélyi fogorvoslás történetéből* című monográfia tekinthető [2].

A közismert adatok szerint Guzner Miklós 1905. július 9-én született Kolozsváron, ahol középiskolai tanulmányait a Római Katolikus Gimnázium falai között kezdte meg [1], viszont 1922-ben vagy 1923-ban az Unitárius Kollégiumban érettségizett [1, 2]. Az érettségi dátumát tekintve eltérő évszámot adnak meg a már említett források szerzői. 1923 és 1926 között a Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karának volt a hallgatója [2]. Tanulmányait 1926 és 1930 között a kolozsvári I. Ferdinánd Királyi Tudományegyetemen folytatta és fejezte be [1, 2]. A diplomázást követően egy éven át a kolozsvári Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán dolgozott gyakornokként, majd 1931-ben beiratkozott a kolozsvári Fogászati Klinika fogorvosi szakképzésére, amelyet 1932-ben szakorvosi oklevél megszerzésével zárt le [1, 2]. Ezt követően egy fél éves szakmai gyakorlaton vett részt a budapesti Stomatológiai Klinikán, majd

1933-ban magánrendelést indított Kolozsváron, amelyet 1944-ig folytatott. A magánrendelés folytonosságát megszakította a kötelező romániai katonai szolgálat, amelyet Guzner Miklós 1939-ben fejezett be, ezt követően tért vissza korábbi tevékenységéhez [1–3].

1940-ben házasságot kötött Marjorie Mackney-vel. 1941 és 1942 között a kolozsvári katonakórházban civil alkalmazottként tevékenykedett, majd 1944-ben behívót kapott, és katonaeorvosként a lengyel fronton teljesített szolgálatot [1, 2]. Még ugyanabban az évben, 1944. december 15-én Kolozsvár egészségügyi osztályának főorvosává nevezték ki [1–3].

Az ezt követő időszakban, 1945 és 1946 között a Társadalombiztosítási Kamara orvosaként, majd 1947 és 1949 között a Herbák János Cipőgyár – a későbbi Clujana – üzemorvosaként dolgozott [1, 2].

A Romániai Magyar Irodalmi Lexikon különösen említésre méltónak tartja Guzner Miklós két világháború közötti, kolozsvári közéleti tevékenységének sokszínűségét. E tevékenység nem csupán abban nyilvánult meg, hogy angol nyelvtudásával segítette a Gaál Gábor által szerkesztett Korunk folyóirat munkáját, hanem aktívan részt vett a Vásárhelyi Találkozó és a Békepárt kezdeményezéseiben is [1, 4].

A kolozsvári Magyar Tannyelvű Állami Tudományegyetem ideiglenes vezetősége 1945. augusztus 24-én kelt javaslatában a Fogászati Klinika leendő munkatársai között adjunktusként tüntette fel Guzner Miklós nevét, Csögör Lajos egyetemi tanár és Benedek József tanársegéd mellett [2]. Egyetemi pályafutását 1949-ben kezdte meg a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben (MOGYI) [1, 2], ahol a Fogászati Propedeutika, Fogpótlástan [2] és Gyermekfogászat [1] tanszékeket vezette. Más források alapján bár az utóbbit nem vezette, három évfolyamnak (1960–1963) tartott gyermekfogászat és fogszabályozás tárgykörében előadásokat [2]. Az 1949. április 10-én történt docensi kinevezése jelentős előrelépést jelentett számára, különösen annak fényében, hogy mindössze néhány hónappal később, 1949. november 3-án politikai vádak alapján letartóztatták Csögör Lajos rektort [2]. Egy 1951. január 18-i keltezésű tanszékgyűlési jegyzőkönyv szerint Guzner a Gyermekgyógyászati és Általános Orvosi Karokon fogpótlástan előadásokat tartott [2].

Az 1951/1952-es tanévtől a Fogorvosi Kar és a Közegészségtani Kar megszűnt, azonban a Fogorvosi Kar 1960-ban ismételten újra indult. Ezzel szemben az átmeneti időszakban is folyamatosan működött a Fogászati

1. ábra. Guzner Miklós, a fogpótlástan professzora [5]

Klinika (FKL), ahol Guzner Miklós docens mellett Csiszár Sándor adjunktus, valamint Mészáros Géza és Réder István tanársegédek biztosították az Általános Orvosi és Gyermekgyógyászati Karok hallgatóinak oktatását. Továbbá ebben az időszakban különböző gyakorisággal és időtartammal fogorvosi szakképzés indult a klinikán az orvosok számára [2]. 1960-tól nyugdíjazásáig magyar nyelvű fogpótlástan-előadásokat tartott a fogorvostanhallgatóknak [2]. Guzner Miklós és Réder István nevéhez fűződik az első fogszabályozó készülékek alkalmazása Marosvásárhelyen [2].

A már említett szakirodalom szerint állásában 1958-ban megerősítették [2], majd 1968-ban professzorrá nevezték ki [1, 2]. Ebből az időszakból származik egyik, nyomtatásban megjelent fényképe is (**1. ábra**) [5]. Tanszékvezetősége idején, 1965-ben költözött át a Fogpótlástani Tanszék a Dózsa György utcai Fogászati Klinikáról a MOGYI udvarára. Egy korábban személyzeti lakásoknak helyet adó épületben került kialakításra a szakmai közegben csak fogpótlástani klinikaként neve-

zett egység. Ebben fogtechnikai laboratórium, rendelő, váróterem, adminisztrációs és egyéb helyiségek kerültek kialakításra [2]. A visszaemlékezések szerint Guzner Miklós irányítása alatt a tanszéken általánosan bevett gyakorlat volt a reggeli esetbemutatók és szakmai megbeszélések [2].

Guzner Miklós 1970-ben nyerte el a doktorátus-vezetés jogát. Doktoranduszai közül csupán Lucian Ieremia védte meg tézisért közvetlenül nála, míg Cseh Zoltán (1974), Ileana Bozac (1976) és Toszó Sarolta (1979) doktori fokozatukat már Csőgör Lajos irányítása alatt szereztek meg [2].

1971-ben vonult nyugdíjba, majd egy évvel később, 67 éves korában hunyt el [1, 2]. Szakmai és tudományos érdeklődését számos publikációja és később megjelent egyetemi jegyzetei is bizonyítják [6–8]. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) Orvostudományi Szakosztályának *Orvosi Értesítőjében* rendszeresen közölt tanulmányokat [1]. Tanszéki munkatársai közül Pongrácz Antal főorvos így emlékezett rá: „A professzor kiegyensúlyozott egyénisége, humanista alkata és sokoldalú műveltsége elősegítette a klinikán belül a baráti légkör kialakulását” [1]. Halála után a tanszéken Jára Egon tanársegéd vette át a részleges és teljes lemezes fog-

pótlások oktatását, míg a rögzített fogpótlások előadásait Dragomán Pál tanársegéd folytatta [2].

Anyag és módszer

Korlátozások nélküli, szisztematikus irodalomkeresést végeztünk az Arcanum és Hungaricana adatbázisokban a „Guzner Miklós” név felhasználásával. A keresés 2025. március 8-án zajlott, nyelvre, megjelenési évre vagy helyszínre vonatkozó szűkítések alkalmazása nélkül. Elsősorban olyan, főként korabeli sajtótermékekben megjelent cikkeket azonosítottunk, amelyekben Guzner Miklós neve szerepelt. A keresési találatokon túl két könyvet, valamint egy, az *Orvosi Szemlében* megjelent in memoriam cikket is felhasználtunk.

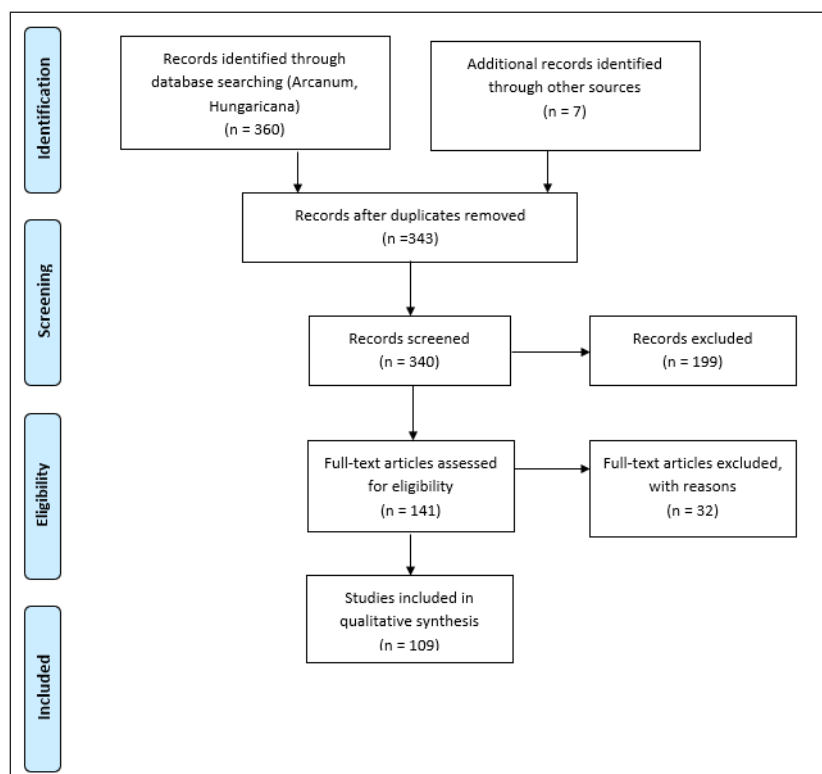
Eredmények

Az Arcanum és Hungaricana adatbázisokban végzett keresés összesen 360 találatot eredményezett. Ezen kívül hat, egyéb forrásból származó kiadványt is bevontunk a vizsgálatba. A duplikátumok eltávolítása után 339 cikket

néztünk át. Ezek közül 199-et kizártunk, a fennmaradó 140 cikket pedig teljes terjedelemben elolvastuk. Végül a tanulmány elkészítéséhez 108 cikket használtunk fel. A cikkek kiválasztásának folyamata a PRISMA folyamatábrán (2. ábra) látható.

Megbeszélés

Guzner Miklós iskolai éveiről bőséges dokumentáció áll rendelkezésre. Források szerint 1914-ben a kolozsvári Evangélikus Népiskola tanulójaként a „harmadik és negyedik vegyes osztályba” járt [9]. A középiskolai tanulmányait a kolozsvári Katolikus Főgimnáziumban kezdte. Kutatásunk során arra az információra bukkantunk, hogy az 1916-os román betörés elől, számos erdélyi diákkal együtt, ő is Makóra menekült. Guzner Miklós neve az ottani Állami Főgimnázium

2. ábra. PRISMA folyamatábra

II. A osztályának névsorában megtalálható. Nem sokkal később azonban távozott az intézményből, és visszatért Kolozsvárra. 1917-től a Kolozsvári Unitárius Kollégium tanulója volt, ahol később sikeresen érettségizett [10–13].

1930-ban szerezte meg oklevelét a kolozsvári egyetem Orvosi és Gyógyszerészeti Karán. Az akkori gyakorlat szerint diplomamunkáját, amelyet doktori tézisnek (teză pentru doctorat în medicină și chirurgie) neveztek, *Parafrénia pszichoanalitikus szempontból* (Parafrenia din punct de vedere psihanalitic) címmel 1930. január 30-án védte meg [14].

Pályafutása alatt több külföldi tanulmányúton vett részt, melyekről való hazatérését rendszeresen hírdetésekben közölte a kolozsvári sajtóban. Ezekből tudjuk, hogy 1932. december 11-én ismét megkezdte a fogászati és szájsebészeti rendeléseit a kolozsvári Calea Mareschal Foch (Kossuth Lajos utca) 25. szám alatti rendelőjében [15, 16]. 1935 februárjában egy újabb tanulmányúton járt, amelyről február 17-én tért vissza, majd folytatta rendelését a megszokott helyszínen [17]. 1936 júliusában hazatért londoni tanulmányútjáról, majd ismét a korábbi helyen folytatta rendelését [18].

Mecénási tevékenységéről a korabeli újságok is beszámoltak. 1933 áprilisában 100 lejjel támogatta a kolozsvári diákbál megszervezését [19, 20], 1939-ben pedig 50 lejjel támogatta a bukaresti magyar diákbált [21]. Guzner Miklós a két világháború közötti időszakban aktív szerepet vállalt az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) Orvostudományi Szakosztályának munkájában is [22]. Kolozsváron rendszeresen szervezett ismeretterjesztő szakmai előadásokat a nagyközönség számára, amelyekről a korabeli helyi sajtó folyamatosan hírt adott.

1931. november 23-án a *lymphogranulomatosis inguinalis* (Nicolas-Favre betegség) egyik esetét mutatta be. Ez a ritka kórkép akkoriban még kevésbé volt ismert és kórokozóját sem azonosították. Ma már tudjuk, hogy ezt a genitális eredetű infekciót a *Chlamydia trachomatis* baktérium okozza [23]. Ugyanebben az évben, december 15-én, tartotta meg *A testi és lelki élet alkattani alapon* című előadását is [24–26]. Ezt követően, 1932. április 5-én ismét előadta *A testi és lelki élet alaktani alapon* című előadását a szélesebb közönség számára [27].

1933. március 29-én az *epulis sarcomatosa* egyik esetét mutatta be az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) tudományos ülésén [28, 29]. Ezt követően, 1934. augusztus 26-án dr. Koleszár Lászlóval közösen ismertette egy operált nyelvkarcinóma esetét az EME brassói vándorgyűlésén [30–32]. 1935-ben több előadást is tartott, köztük A

fogbetegségről mint az életet veszélyeztető megbetegedésről, valamint bemutatta egy operált és gyógyult *cysta permagna mandibulae* esetét is [33].

1933. április 26-án megválasztották a Kolozsvári Közgazdasági Alkalmazottak Sportegyesülete (KKASE) új tisztikarát, amelynek tagjai közé Guzner Miklós orvos is bekerült. Ezt követően, az 1934-es tisztújító közgyűlés során ismételten megválasztották a tisztségre [34–37]. A Romániai Népkisebbségi Újságszervezet kolozsvári csoportjának 1937. május 24-i tisztújító közgyűlésén az orvostagok közé választották Guzner Miklóst [38–40].

A helyi sajtó beszámolója szerint 1935-ben rövid szenvedés után, 52. életévében elhunyt Guzner Gyuláné, „a széleskörben ismert fogorvos, fogtechnikus felesége és az ismert fogorvos édesanyja” [41, 42].

Guzner kolozsvári éveiről nem lehet anélkül írni, hogy a Dumaposta említésre ne kerüljön. Ez tulajdonképpen egy Gaál Gábor körül szerveződő értelmiségi baráti társaság volt, amelynek külön asztala volt a New York kávéház Egyetem utca felé néző ablakánál. Itt más társaságok is rendszeresen megfordultak: egyetemi professzorok együtt fogyasztották délutáni kávéjukat, üzletemberek és szerencsejátékosok az emeleti kaszinó vendégei voltak, míg színészek, művészek, helikonisták saját asztal mellett találkoztak [43]. Elnevezését a korabeli Dunaposta sajtóügynökségről mintázták. A törzsasztalhoz (3. ábra) tartozó értelmiségi közösség tagjai haladó szellemiségűek voltak, ugyanakkor eltérő világnézeti és eszmei irányzatokat képviseltek, ami dinamikus eszmecserék színterévé tette ezt az irodalmi-kulturális fórumot [44]. Csapódy Miklós tanulmányában 78-ra tette a Dumaposta eddig meghatározott törzs- és alkalmi tagjainak a létszámát [43]. Guzner Miklós és Gaál Gábor közötti barátságot jól jelzi, hogy Mikó Imre visszaemlékezése szerint, naponta találkoztak a Korunk szerkesztőségében, ahonnan közösen átsétáltak a New York kávéházba [45]. Gaál gyakran átment este a Korunk szerkesztőségével találkozni Sütő Nagy József egykori Kossuth Lajos utcai vendéglőjében, a „Nagyjóskaiban” [46, 47]. Jagamas Ilona, az 1950-1951-es évek alatt a Kolozsvári Magyar Színház könyvtárosaként, arról számolt be A Hét című művelődési folyóiratnak, hogy a két világháború között színészek, írók, újságírók és képzőművészek rendszeresen Guzner Miklós vendégei voltak a Nagy Jóska vendéglőben [48].

Az akkor 32 éves Guzner Miklós 1937. október 2–4. között részt vett az erdélyi magyar fiatal értelmiség találkozóján, az úgynevezett Vásárhelyi Találkozón, amelynek meghatározó alakja Tamási Áron volt [49]. Az

3. ábra. A fénykép az alábbi felirattal jelent meg a Korunkban: „A kolozsvári újságíró-klub tükrös sarokasztalánál a 30-as években (balról jobbra): Ruffy Péter, dr. Neumann Jenő, Gaál Gábor, dr. Guzner Miklós, Szász Endre, Rössler-Bocskói Viktor, Szász Béla, Köves József” [44]

eseményen összesen 187 résztvevő képviselte a romániai magyar ifjúság különböző irányzatait. Habár már a helyszínen elhangzott előadások során is éles viták alakultak ki, hamar egyértelművé vált, hogy a résztvevőket egy közös cél vezérli: a magyar műveltség átalakulásának szükségessége. Együtt vallották, hogy „közös a törhetetlen és céltudatos törekvés is, hogy az erdélyi magyar nép megmentésére kell sietni, és ezt a tömeget minél előbb gazdasági és szellemi életünk tengelyévé kell tenni” [50].

A Romániai Magyar Népközösség megalakítása 1939-ben kompromisszumos módon próbálhatta enyhíteni a királyi diktatúra bevezetésének mellékhatásait. A pártok felszámolásával az addigi Országos Magyar Párt is megszűnt, helyüket a rendi képviselőlet rendszere váltotta fel. Nemzeti politikai tevékenység folytatása csupán az egyetlen politikai párt, a Nemzeti Ujjászületés Frontjának keretén belül, alosztályi szinten volt lehetséges. A román kormány egyfajta engedményként hozzájárult egy önálló kulturális szervezet, a Magyar Népközösség létrehozásához, amely Bánffy Miklós köré szerveződő értelmiségiek és egyházi méltóságok közreműködésével alakult meg. Kolozsvári értelmiségiek egy része – köztük Guzner Miklós, Balogh Edgár és Jordáky Lajos – memorandumban tiltakozott a létrehozás módja ellen. Úgy vélték, hogy az alakuló értekezleten a romániai magyar társadalom jelentős része nincs képviselve és szorgalmazták a gazdák,

dolgozók bevonását a Népközösségbe [51].

1939-ben az Ellenzék napilap arról számolt be, hogy Guzner Miklós hazatért katonai szolgálatáról és a megszokott helyen újraindította rendelését [52]. 1940 szeptemberében rendelőjét áthelyezte a kolozsvári Kossuth Lajos utca 19. szám alá [53, 54], majd 1945-ben praxisát a Majális utca 17. szám alá költöztette [55].

1940-ben Guzner feleségül vette Marjorie Mackney-t, a londoni származású, azonban Kolozsvár társasági életében igen kedvelt fiatal hölgyet. A házasságkötés alkalmából a város angol konzulja tiszteletükre koktélpártit rendezett az Automobil-klubban, ahol Marjorie Mackney számos barátja is megjelent és meghitt hangulatban ünnepelte a fiatal menyasszonyt [56]. Marjorie Mackney 1913-ban született az angliai Kingston-on-Thames városában, egy szövetkereskedő család gyermekeként. Iskolai tanulmányait Brüsszelben, egy francia nyelvű leányintézetben végezte. Fiatal korában egy európai utazás alkalmával látogatott először Kolozsvárra, ahol megismerkedett későbbi férjével, Guzner Miklóssal. 1937–1938 időszakában tért vissza Erdélybe, hogy angol nyelvet tanítson egy helyi család gyermekeinek. Házasságukból két gyermek született: Bridget és Miklós.

1940-ben a Magyar Népközösség Egészségügyi Szakosztálya megkezdte térítésmentes orvosi ellátási és tanácsadási szolgáltatásait. Guzner Miklós aktívan

bekapcsolódott e kezdeményezés munkájába, jelentős szerepet vállalva annak gyakorlati megvalósításában [57, 58]. Egy évvel később, 1941. június 17-én a kolozsvári kerületi Orvosi Kamara tagjai közé választották 84 másik orvossal együtt [59, 60].

Gaál Gábor híreinek továbbításában annak számos barátja működött közre, köztük Guzner Miklós is, aki 1938 nyarán Sándor László társaságában indult útnak a kassai pályaudvarról a Tátrába. A találkozások elsődleges célja az volt, hogy olyan információkat osszanak meg Gaál Gáborról és a Korunk folyóiratról, amelyek terjedelmi vagy tartalmi korlátok miatt nem kerülhettek bele levelezésükbe [61]. Sándor László 1941. február 21-én írt levelében kifejezte sajnálatát Gaál Gábor felé a Korunk kényszerű megszűnése és betiltása miatt, amely 15 évnyi munka után következett be. A levélből továbbá kiderül, hogy a háború során több száz levél semmisült meg. Sándor László meleg szívvel üdvözölte a közös barátokat, köztük Guzner Miklóst és a Korunk szerkesztőségének további tagjait [62].

1942-ben Balogh Edgár, Guzner Miklós és társaik megpróbálták elérni Gaál Gábor leszerelését, azonban próbálkozásuk sikertelennek bizonyult. Gaál Gábor végül csak 1945 végén térhetett haza az amerikai hadsereg ausztriai, pockingi fogolytáborából. Távolléte alatt barátai jelentős szerepet játszottak az információk közvetítésében és a kapcsolattartás fenntartásában [63].

Guzner 1945 májusában, a kamara titkáráként javaslatot tett egy szakszervezeti alosztály létrehozására, de végleges döntés nem született, mivel a gyűlés határozatképtelen volt a megjelent tagok alacsony létszáma miatt [64]. Ugyanezen év júniusában elmeszakértői minőségben vett részt egy törvényszéki tárgyaláson, amelynek célja az volt, hogy megállapítsák a sajtó tevékenysége háborús bűnnek minősül-e. A tárgyalás a Mátyás Király Diákház nagytermében zajlott [65]. Június 26-án megszületett a végleges döntés, miszerint a szélsőjobboldalnak ítélt sajtó működését meg kell szüntetni, mivel félrevezette a közvéleményt. Guzner Miklós szakértői véleményében „a vádlott gerinctelenségét, gyerekes felelőtlenségét és felületlen színvonalát” emelte ki [66].

1945. július 10-én Guzner Miklóst felkérték, hogy csatlakozzon a nemrégiben létrejött Egészségügyi Szakszervezet orvosi alosztályának vezetőségéhez. A szakszervezet a kormány támogatásával a lakosság egészségügyi állapotának javítását tűzte ki célul [67]. Az első félév során, az átszervezés nehézségei ellenére, a szervezet taglétszáma közel ezer főre nőtt. Az októberben megtar-

tott éves közgyűlésen Guzner Miklóst, Köppich Ferencet és Tamás Gáspárnét alelnökké választották [68].

1945. november 4-én közgyűlést tartottak Kolozsváron, a vármegyeháza kistermében, melynek fő témája az orvosi testület szervezeti átalakítása volt. A szervezőbizottság tagjaként Guzner Miklós is aktív szerepet vállalt, ekkoriban az Orvosi Kamara titkáráként tevékenykedett [69]. Néhány hónappal később, 1946. március 5-én beválasztották az Egészségügyi Szakszervezet orvosi alosztályának választmányi bizottságába [70]. Egy évvel később, az 1947-es tisztújításon ismét bizalmat kapott, így továbbra is a szakszervezet vezetőségi tagja maradt [71].

1946 decemberében a kolozsvári Magyar Népi Szövetség értekezletén hangsúlyozták, hogy az orvos nem ítélkezhet a beteg lakóhelye, nemzetisége vagy vallási hovatartozása alapján – minden beteget egyformán kell ellátni. Az eseményt követően megalakították az Országos Magyar Szociális Bizottságot, valamint a Központi Magyar Egészségügyi Tanácsot, melynek Guzner Miklós is tagja lett. A két szervezet szoros együttműködésben kezdte meg tevékenységét [72, 73].

Guzner Miklós a Gaál Gábor által szerkesztett kolozsvári Utunk, irodalmi és művészeti hetilap 1948. október 16-i lapszámában terjedelmes cikket írt *Fordulat orvosképzésünk terén* címmel. Ebben részletesen felvázolta az orvosi hivatás évszázadokra visszamenő társadalmi beágyazódását és fejlődését. Értekezésében a tudományos felfedezések és megállíthatatlannak tűnő orvosi szakosodások mellett, külön kiemelte és legalább ugyanolyan fontosságúnak vélte a múlt században jelentkező „orvosi gondolkozásmód változását: az egyéntől a tömegek felé, a betegség egyéni értelmezésétől a betegség szociális értelmezése felé”. Guzner elismerően méltatta, hogy az egyetemi tanulmányok középpontjába a közegészségtan, az anya- és csecsemővédelem került. Ennek eredményeképpen az általános orvosképzés mellett új alapképzési szakok jelentek meg: a közegészségtan és gyermekgyógyászati szakok. Előbbire nagy várakozással tekintett a szakma, éppen ezért hangsúlyozhatta írásában, hogy „Az üzemi orvos a termelésnek olyan irányadó és kiegészítő tényezője lesz, akárcsak a mérnök. Üzemépítés, bővítés, új munkaterv beállítása, kárin-étrend megállapítása stb. az orvos megkérdezése és utasítása nélkül nem is lesz elképzelhető”. Cikkében a fogorvosképzésről szűkszavúan annyit említett meg, hogy „teljesen önálló négyéves kiképzésben részesülnek az egyetemi hallgatók”. Guzner Miklós akkor még nem tudhatta, hogy 1951-ben a közegészségtani és fogorvos-tudományi szakok megszüntetésre kerülnek [74].

A Herbák János Cipőgyár üzemorvosaként írt 1948-ban publicisztikát *Orvos és bizalom* címmel az Utunkban. Ebben nem csupán a korszerűen újrászervezett és bővített kapacitású üzemi ambulatóriumot mutatta be, hanem ismertette a munkások orvosok irányába tanúsított bizalmatlanságának történelmi okait is. Gondolatait a társadalmi fejlődésbe vett hitéről való számadással zárta [75]. Az elkövetkező években is visszatérő szerzője maradt a kolozsvári Utunk hetilapnak, amelyben úgy közéleti [76], mint ismeretterjesztő cikkeket jelentetett meg [77].

Guzner a marosvásárhelyi egyetemi karrierje kezdetén, 1949-ben, mozgalmi lelkesedéssel és optimizmussal közölt publicisztikát a kolozsvári Utunk hetilapban *A kozmopoliták emberbarátsága – közről* címmel. Ebben kritikával illetett károsnak vélt társadalmi jelenségeket, de egyúttal reményét fejezte ki, hogy „nincsenek megismerhetetlen dolgok, legfeljebb olyanok, amelyeket eddig még nem ismertünk meg, de a tudomány és gyakorlat segítségével a jövőben ezeket is fel fogjuk deríteni és meg fogjuk ismerni” [78]. A szintén az Utunkban, *Liszenko és kritikusai* címmel közölt cikkében kívánta felhívni az olvasó figyelmét az ellentmondásos megítélésű szovjet biológust kritizáló egyes külföldi tudósok vélt hiteltelenségére. Továbbá őszinte lelkesedéssel méltatta a Liszenko nevéhez fűződő „materialista genetikát” [79].

1950. március 15-től Guzner Miklós a marosvásárhelyi Kossuth Lajos utca 16. szám alatt folytatta a rendelését, naponta fél 6-tól 7 óráig [80].

A Fogászati Klinika Dózsa György utcai új épületét 1950. augusztus 20-án ünnepélyes keretek között, meghívott vendégek és hivatalosságok jelenlétében avatták fel. Guzner Miklós ünnepi beszédében kiemelte, hogy a munkahelyek száma a korábbi négyről tizenkettőre emelkedett és köszönetet mondott a személyzet, valamint az egyetemi hallgatók példamutató munkájáért. A földszinten összesen hét kezelőszéket helyeztek el konzerváló fogászati kezelések számára. A szájsebészeti szakellátás számára az emeleten műtőt és több kórtermet alakítottak ki, összesen 20 ágyval [81].

1951-ben, a Fogászati és Szájsebészeti Klinika igazgatójaként, Guzner Miklós örömmel számolt be az Előre napilap szerkesztőjének arról, hogy forradalmi újítás történt a klinika életében, mivel összevonták a poliklinikai és a kórházi blokkokat, ezzel mentesítve a klinikákat a járóbetegrendeléstől. A Dózsa György utcai fogászati és szájsebészeti klinikán naponta 120-150 beteget láttak el a járóbeteg rendelés keretében, míg a 20 ágyas szájsebészeti

osztály fekvőbeteg részén kifogástalan erkölcsi és egészségügyi ellátásban részesültek a bent tartózkodó betegek [82].

Ugyanebben az évben a fogászati kar és klinika tevékenységét a „marxista bíráló és önbírálat” szellemében értékelő gyűlésről számolt be az Előre napilap, a következő megállapításokat téve: a kar oktatási és klinikai tevékenységét több szervezési és módszertani hiányosság kísérte, beleértve a tananyag helytelen elosztását, az elméleti és gyakorlati képzés közötti aránytalanságokat, miközben a hallgatók és oktatók közötti kapcsolat, a betegellátás minősége, valamint az intézmény vezetési gyakorlata is további fejlesztést igényelt [83].

1953-ban, Réder István és Guzner Miklós kezdeményezésére, kísérleti program indult a Fogászati Klinikán a fogak replantációjára, transzplantációjára, valamint homeotranszplantációjára. A korabeli sajtóbeszámolók alapján 1953 és 1957 között összesen 200 homológ fogat ültettek vissza, és ezek az esetek kivétel nélkül sikerrel zárultak. Emellett országos szinten is úttörő kezdeményezésként, 1956-ban a klinikán elsőként alkalmazták a subperiostealis implantátumokon rögzített, kivehető teljes lemezes fogpótlásokat [84–86].

1954-ben a helyi sajtó „Értékes újítások” címmel számolt be a marosvásárhelyi Fogászati Klinikán zajló fejlesztésekről. A cikkben kiemelték egy különleges eszköz bemutatását, amelyet Guzner Miklós tervezett. A találmány lényege egy olyan kapcsolókészülék volt, amely lehetővé tette, hogy a páciens – amennyiben a fúrás közben fájdalmat érzett – egy kéznél lévő gomb megnyomásával jelezze azt. Az újítás célja az volt, hogy megelőzzék a páciensek reflexszerű mozdulataiból adódó, gyakran balesetveszélyes fej- és kézrándulásokat, amely által „ha nem is romlik el a fúrás (bár ez is megtörténhetik), de (...) akadályozza a munka menetét”. Az újítások közé tartozott új „kapcsolókoronák” bevezetése, amely feltehetően új lehetőségeket jelentett a részlegesen edentált protetikai mezőny rehabilitációjában. A mechanikai vízhűtésre való átállás jelentős könnyebbséget hozott a rendelőkben, mivel értékes asszisztensi munkaerőt szabadított fel. A korabeli beszámoló szerint korábban „egy asszisztensnő vízfecskendővel állandóan nedvesítette” a csiszolt fogfelszínt, amit a gépesítés révén immár automatikusan biztosítani tudtak [87].

Ebben az időszakban Guzner jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a MOGYI-ban zajló, szélesebb érdeklődésre számot tartó fejleményeket a nyilvánosság elé tárja. Számos cikket jelentetett meg az országos ható-

körű, bukaresti Előre napilapban. 1955-ben beszámolt az egyetem kétnyelvű tudományos folyóiratának, az Orvosi Szemlének a megjelenéséről, melyet az anyanyelvű felsőoktatás további fejlődéseként értékelt, és nagy lehetőséget látott a román-magyar tudományos együttműködés erősítésében [88]. Guzner nem csupán lelkes támogatója volt az Orvosi Szemlének, hanem rendszeresen publikált is benne [89, 90]. Egy évvel későbbi írásában részletesen beszámolt a MOGYI-n, már második alkalommal szervezett fiatal orvosok találkozásáról. Ebben az egykori végzetek tapasztalatait és oktatást érintő építő jellegű hozzászólásait kendőzetlenül mutatta be az olvasónak [91]. 1957-ben a diákszakkörök tudományos ülészsaka adta az alkalmat a docensnek, hogy írógép elé üljön és begépelhesse gondolatait az Intézetben zajló kutatási munkákról [92].

Varga Ibolya, a marosvásárhelyi néptanács egészségügyi osztályának vezetője, 1958-ban, a helyi sajtóban közölt cikkében név szerint említve, köztük Guzner Miklós nevét is, méltatta azokat az orvosokat, akik önként lemondtak magánrendeléseikről. Továbbá beszámolt a fizetési poliklinikák rendszerének a bevezetéséről, ahol „hivatalosan megállapított díjazás alapján mindenkinek lehetősége nyílik azzal az orvossal megvizsgáltatnia magát, akiben legjobban bízunk”. Az ehhez a rendelési rendszerhez csatlakozó orvosok nevei között viszont már nem szerepelt Guzner Miklós neve [93].

Marosvásárhelyen is folytatta széles körű ismeretterjesztő előadásait, melyeket a helyi sajtó rendszeresen közölt. Innen tudhatjuk, hogy 1960-ban több tartományi intézmény szervezésében az egykori Bartók Béla utcai Egészségügyi Nevelési Házban előadást tartott *Rendellenes fogazat, fogszabályozás* címmel. Az előadást követően filmvetítésre került sor [94]. 1964-ben Guzner Miklós Rácz Gábor és Emil Truța egyetemi oktatókkal közösen előadást tartott Marosludason, amely keretében az orvostudomány és az egészségvédelem fejlődését mutatta be [95].

Az 1961-ben megjelent, Csögör Lajossal közösen adott interjújából betekintést nyerhetünk a marosvásárhelyi fogászati ellátórendszer akkori állapotába. Beszámolójuk szerint a fogászati szakdolgozók száma 96-ra nőtt, ideértve a fogtechnikusokat és asszisztenseket is. Kialakult egy fogászati rendelőhálózat, amely a Fogászati Klinika mellett négy üzemi és egy poliklinikai rendelőt foglalt magában. Ugyanebben az évben kibővített formában átszervezték a gyermekfogászati szakrendelést, melynek részeként iskolafogászati ellátás is indult. Guzner

4. ábra. A *Flacăra* folyóiratban a következő címmel közölt fénykép: „Csögör Lajos egyetemi professzor (balra) és Guzner Miklós docens a marosvásárhelyi fogászati klinikáról, akik átfogó kutatásokat végeztek a Maros-Magyar Autonóm Tartományban a fluor jelenléte és a fogszuvasodás gyakorisága közötti összefüggés megállapítására” [97]

és Csögör a lakosság javuló fogazati állapotát szolgáló intézkedésként tekintett az elsőosztályos kortól kezdődő iskolafogászati szűrésekre. Ezt a célt szolgálta a Fogászati Klinikán a fogszabályozási tevékenység bővítése is [96]. Ebben az évben közölt a *Flacăra* folyóirat róluk egy közös fényképet (4. ábra) [97].

Guzner Miklós az újonnan bevezetett iskolafogászati szűrések első eredményeire hagyatkozva *Néhány gyakorlati tanács a fogak rendellenes növekedésének megelőzésére* címmel közölt 1962-ben felvilágosító cikket a Vörös Zászló hasábjain. Ebben arra a következtetésre jutott, hogy „megközelítőleg minden harmadik gyermeknél kisebb-nagyobb (fogazati) rendellenesség tapasztalható”. A prevenció szükségességére hívta fel a helyi napilap olvasóinak a figyelmét és a funkcionális orthodontia több mai napig elfogadott, de a maga korában újszerű, alaptézisét osztotta meg a nyilvánossággal. Ilyen az anyamellről való szoptatás rágószervek fejlődésére gyakorolt hatásának fontossága és a mesterséges táplálás kizárólag indokolt esetre való szűkítése. Guzner cikkében felhívta a figyelmet, a tejmolárisok előtörését követően, a pépes étrendről rostos, kemény étrendre való áttérésre, de a szájlégzés megfigyelése esetén szükséges intézkedésekről is beszámolt. Továbbá, írásában érintette a tejfogak idő előtti elvesztése során jelentkező támasztózóna csökkenését. Azon megállapítása, hogy „a tejfogak szuvasodása

azonnal kezelendő” előremutató volt a maga korában. A fogszabályozó szakfogorvossal való első konzultációt a vegyesfogazati stádium megkezdésekor javasolta, de észlelt rendellenesség esetén már tejfogazati időszakra tette a szakellátás megkezdésének időpontját. Kiemelte a rossz szokásokról való leszoktatás (ujjszopás, ajakrágás, „nyelvszopás”, köröm- vagy ceruzarágás) elkezdésének szerepét is [98].

Ebben az időszakban a fogszabályozás nagy mértékben leköthette Guzner figyelmét. Szilágyi András, az Utunk riportere 1964-ben végig követte az egyetemi docens egy munkanapját, amelyről tartalmas tudósítást közölt. Nem volt ritka, hogy a tartomány távolabbi településeiről jártak hozzá rendszeresen a páciensek fogszabályozásra. Az újságíró betegforgalomról érdeklődő kérdésére Guzner Miklós a következőket válaszolta: „Én tavaly százhatvan ilyen gyereket kezeltem. És minden évben jelentkeztet ennyi eset. Másfél évtized folyamán átgúrtam, átformáltam, megszépítettem néhány ezer leány és fiúgyermek arcát” [99].

Egy 1967-ben, a Vörös Zászló napilapban közölt interjúbán Guzner Miklóst a fogászat aktuális kihívásairól kérdezték. A cikkben elismeréssel szólt az akkor már hat éve Marosvásárhelyen folyó ivóvízfluorizálás biztató eredményeiről, kiemelve, hogy ez volt az ország első kísérleti jellegű programja ezen a területen. Az iskola fogászati szűrésekkel szemben is bizakodó volt. A részleges és teljes kivehető fogpótlások terén megjegyezte, hogy „hazai vonatkozásban, ha még nem is értük el a világszínvonalat, de az új sztomatológusok kiképzése már ezen a szinten történik.” Hasonló derűlátással értékelte a marosvásárhelyi szájsebészeti szakellátást is, amely „a megelőzés vonalán elsősorban az ajak és szájpadhasadékok modern sebészeti megoldásával foglalkozik.” Ezt követően hozzá tette, hogy „a marosvásárhelyi szájsebészeti osztály ebben a vonatkozásban világszínvonalon áll” [100].

1971-ben A Hét folyóiratban Spielmann József arról számolt be, hogy az elmúlt negyed évszázadban a romániai orvostudomány a sikerek korát élte, újabbnál újabb kutatások és azok biztató eredményei jelentek meg nagy számban az Orvosi Szemle kétnyelvű szakfolyóiratban. Külön kiemelte Csögör Lajos és Guzner Miklós professzorok által vezetett prevenciók tevékenységet, amelynek keretében az ivóvíz megelőző fluorizálásával jelentős eredményeket értek el a fogszuvasodás prevalenciájának csökkenésében [101].

A Vörös Zászló 1972. október 20-i számában jelent meg a MOGYI Tanácsa és az Orvostudományi Társaság

marosvásárhelyi vezetősége által kiadott gyászjelentés, amely Guzner Miklós két nappal korábban bekövetkezett váratlan halálát tudatta. Ebben, többek között, úgy fogalmaztak, hogy „Dr. Guzner Miklós 1930-ban végezte orvosi tanulmányait a kolozsvári egyetemen, fogorvosi szakképesítését Budapesten nyerte el és azt több külföldi tanulmány során gazdagította”. Említésre került, hogy „az évek folyamán döntő szerepe volt mind a klinika fejlődésében, mind a fogászati oktatás megalapozásában. Az ő irányításával kezdte el munkáját 1961-ben az újonnan alakult Sztomatológiai Karon a Fogpótlástani Tanszék”. Másnap, október 21-én délelőtt ravatalozták fel koporsóját az egyetem tanácstermében, majd délután helyezték örök nyugalomra a marosvásárhelyi római katolikus temetőben [101]. Guzner Miklós özvegye, Marjorie Mackney férje halála után tíz évvel, 1982-ben – gyermekeit követve – visszaköltözött Angliába. 2001-ben hunyt el Brightonban, ahol családja ma is él [102].

A temetésen közeli barátja, Csögör Lajos nem tudott jelen lenni, ezért az Orvosi Szemlében megjelent in memoriam cikkben méltatta Guzner Miklós professzort [103, 104]. 1972 októberében Spielmann József így búcsúzott Guzner Miklóstól: „(...) örülhetek annak, hogy ilyen tiszta szívű, művelt, igazhitű, kitűnő humorú emberek is léteznek e világon. De szoktatnom kell magamat a valósághoz! Kosztolányival ismétlem: Többé soha – nem gyúl ki halvány, furcsa mosolya” [105].

Guzner Miklós neve halála után is többször felbukkant a helyi sajtóban. 1974-ben, egy interjúbán, amely a marosvásárhelyi ivóvízfluorizálásról szólt, Radu Cristoloveanu egyetemi oktató méltatta az elődök, Csögör Lajos és Guzner Miklós által elindított projektet. Elmondása szerint „(...) a fogszuvasodás intenzitása mintegy 40–50 százalékkal csökkent”. Ugyanakkor a beszélgetés végén megemlítette, hogy a program megszakadt, mert „az új víztelep létesítésénél nem vették figyelembe a víz fluorizálásának követelményeit. Bár a nyersanyag mondhatni semmibe sem kerül (...), ennek elszállítása s a megfelelő berendezések előállítása, illetve beszerzése egyelőre megoldatlan” [106].

1986-ban az Új Élet egyik számában Toszó Sarolta, fogorvos és egyetemi oktató őszintén beszélt doktori kutatása során tapasztalt nehézségeiről és mélypontjairól. Ugyanakkor nagy tisztelettel emlékezett vissza korábbi témavezetőjére, kiemelve: „Guzner professzor egyik alkalommal angolból fordított bibliográfiával lepett meg” [107]. Guzner angol nyelvtudásának korai nyomai a sajtóban is megjelennek: fordítóként közreműködött

John Mack brit munkáspárti politikus 1946-os kolozsvári látogatásán [108].

Dragomán Pál 1996-ban *Gondolatok a bruxizmusról* című tanulmányát a következő sorokkal ajánlotta egykori egyetemi tanára emlékének: „Soha nem múltó hálával ajánlom munkámat egykori tanárom és mesterem, prof. Dr. Gúzner Miklós, az erdélyi magyar fogorvosképzés egyik megteremtője emlékének” [109].

Egyetemünkön a 2025-ös év a 80. évforduló jegyében zajlik, de a megszakítás nélküli fogorvosi oktatás 65. évfordulóját is ünnepeljük. A történelmi hűség érdekében idézzünk néhai professzoraink, oktatóink visszaemlékezéseiből.

Dr. Puskás György professzor az 50. évfordulóra megjelent könyv „Előzmények és adatok a marosvásárhelyi orvosi és gyógyszerészeti egyetem történetéhez” című fejezetében ezt írta: „(...) Így indult meg 1945. október végén 300 hallgatóval egyetemünk, előbb mint a Bolyai Egyetem fakultása, később 1948-ban mint magyar oktatási nyelvű Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet a következő fakultásokkal: Általános Orvosi, Gyerekgyógyászati,

Közegészségtani és Fogászati Karral. Ez utóbbi 1951-ben átmenetileg megszűnik, de 1960-ban újra indul.” [5].

Dr. Bocskay István professzor így emlékezett vissza a kezdetekre: „A szakmailag igen tapasztalt Guzner Miklós és a börtönből szabadult Csőgőr Lajos egyetemi tanárok vezetésével megindult a szakklinikák munkája is.” [5].

Zárjuk ezen emlékezést Dr. Cseh Zoltán soraival: „A Fogászati Propedeutika Tanszék megalakulása a FOK keretében a diszciplína oktatása országos jellegű bevezetésének megfelelően 1962-ben történt. A tanszékvezető professzor Guzner Miklós volt, aki ugyanakkor a Fogpótlástani Tanszéket és Klinikát is vezette.” [2].

Köszönetnyilvánítás: A szerzők hálájukat fejezik ki ifj. Guzner Miklósnak a kézirat alapos átolvasásáért és az ahhoz kapcsolódó pontosító javaslataiért, amelyek jelentősen hozzájárultak a munka minőségéhez.

Irodalom

(lásd az angol nyelvű cikk végén)